



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 514/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou AK H. P., spol. s r. o., Radvanská 1, Bratislava, IČO 50 085 573, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Rastislav Palovič, proti uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Ndt 16/2021 z 12. mája 2021 a č. k. 1 Tost 12/2021 z 18. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 2. júla 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Ndt 16/2021 z 12. mája 2021 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu z 12. mája 2021“) a č. k. 1 Tost 12/2021 z 18. mája 2021 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu z 18. mája 2021“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) uznesením č. k. 5 Tp 4/2020 z 28. apríla 2021 podľa § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby a zároveň rozhodol o jej nenahradení dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ podal proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 1 Tost 12/2021 z 18. mája 2021 tak, že ju

podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Pred rozhodnutím vo veci najvyšší súd uznesením č. k. 2 Ndt 16/2021 z 12. mája 2021 rozhodol o námietke zaujatosti zákonného sudcu senátu JUDr. Martina Bargela tak, že nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 12/2021.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta porušenie označených práv uzneseniami najvyššieho súdu z 12. mája 2021, ako aj z 18. mája 2021, pričom jeho kľúčovou námietkou je skutočnosť, že sudca najvyššieho súdu JUDr. Peter Paluda bol členom senátu najvyššieho súdu 2 T (Ndt), ktorý v zložení predseda senátu JUDr. Peter Paluda a členovia JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Dana Wänkeová rozhodol o nevyhlúčení sudcu JUDr. Martina Bargela z rozhodovania vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 12/2021, a zároveň bol JUDr. Peter Paluda vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 12/2021 členom senátu najvyššieho súdu, ktorý v zložení JUDr. Martin Bargel ako predseda senátu a JUDr. Patrik Príbelský, PhD., a JUDr. Peter Paluda rozhodol o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu č. k. 5 Tp 4/2020 z 28. apríla 2021.

4. Zo samotnej argumentácie sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že v zmysle rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 pracuje senát najvyššieho súdu 1 Tost v zložení JUDr. Martin Bargel ako riadiaci predseda senátu súdneho oddelenia a JUDr. Patrik Príbelský, PhD., ako člen senátu, pričom tento senát najvyššieho súdu disponuje jedným neobsadeným stálym miestom člena senátu. Z ďalšej argumentácie sťažovateľa s poukazom na čl. X ods. 5 rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 vyplýva, že neobsadené miesto člena senátu najvyššieho súdu 1 T sa obsadzuje členom zastupujúceho senátu. Tým je senát najvyššieho súdu 2 T, ktorého riadiacim predsedom je (opäť podľa platného rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021) JUDr. Peter Paluda, ktorý podľa vopred určeného mechanizmu popisovaného sťažovateľom bol od nápadu veci sp. zn. 1 Tost 12/2021 členom senátu najvyššieho súdu 1 T (ako zastupujúci sudca z dôvodu neúplného obsadenia senátu najvyššieho súdu 1 T).

5. Z ďalšej argumentácie samotného sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti vrátane poukazu na čl. XVI ods. 1 platného rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 vyplýva, že ak oznámi svoju zaujatosť predseda senátu alebo sudca trojčlenného senátu, o jeho vylúčení rozhodne iný trojčlenný senát najvyššieho súdu určený náhodným výberom. Týmto senátom bol v sťažovateľovom prípade senát najvyššieho súdu 2 T pracujúci v zložení JUDr. Peter Paluda ako predseda senátu a JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Dana Wänkeová ako členovia senátu, ktorí vo veci registra Ndt (sp. zn. 2 Ndt 16/2021) 12. mája 2021 rozhodli o nevyhlúčení sudcu JUDr. Martina Bargela z rozhodovania vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 12/2021.

6. Sťažovateľ vo všeobecnej rovine uvádza, že *„Rozhodnutie o vylúčení/nevyhlúčení je neoddeliteľnou súčasťou, konania vo veci samej, a teda nezákonnosť tohto rozhodnutia je následne prenesená na konanie vo veci samej - ak o (ne)vylúčení predsedu senátu nerozhodoval zákonný sudca resp. senát, toto rozhodnutie je nezákonné a následne je nezákonné aj rozhodnutie o zamietnutí mojej sťažnosti, ktoré na toto priamo nadväzuje.“*. V konkrétnej rovine (vo vzťahu k uzneseniam najvyššieho súdu z 12. mája 2021 a 18. mája 2021) iba vyjadruje názor, podľa ktorého tým, že JUDr. Peter Paluda rozhodol ako predseda senátu 2 Ndt o nevyhlúčení JUDr. Martina Bargela z rozhodovania vo veci vedenej najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 12/2021 a zároveň ako člen senátu 1 Tost rozhodol aj o zamietnutí jeho sťažnosti proti uzneseniu

špecializovaného trestného súdu č. k. 5 Tp 4/2020 z 28. apríla 2021, boli porušené ním označené základné práva. Teda sťažovateľ považuje takýto postup najvyššieho súdu (hoci podľa výslovného znenia zodpovedajúceho rozvrhu práce na rok 2021 v znení dodatkov) za nezlučiteľný s ním označenými základnými právami.

7. Na podklade už uvedeného sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálehom takto rozhodol :

„I. Základné právo sťažovateľa [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.5.2021, sp. zn. ITost/12/2021 v spojitosti s uznesením Najvyššieho súdu SR z 12.5.2021, sp.zn. 2 Ndt 16/2021, porušené bolo.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu... z 18.5.2021, sp.zn. ITost/12/2021 sa zrušuje.

III. Uznesenie Najvyššieho súdu... z 12.5.2021, sp.zn. 2Ndt16/2021 sa zrušuje.

IV. Najvyššiemu súdu ... sa prikazuje, aby vo veci znova konal a rozhodol.“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

II.1. Východiská rozhodovania:

8. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podstatou námietok sťažovateľa je okolnosť, že došlo k personálnej duplicite pri rozhodovaní oboma napadnutými uzneseniami, teda že o vylúčení člena senátu, ktorý mal vo veci rozhodnúť, nerozhodoval iný senát odvolacieho súdu (§ 32 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku), keďže na takto vyvolanom predbežnom rozhodovaní mal účasť (aj) priamo člen dotknutého senátu (teda senátu, ktorý následne rozhodol v predmetnej veci). Na tomto základe je založené porušenie všetkých sťažovateľom označených práv.

9. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07).

10. V zmysle judikatúry ústavného súdu zákonným sudcom je sudca, ktorý spĺňa zákonom ustanovené podmienky na funkciu sudcu. Okrem toho za zákonného sudcu treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu; ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte,

ako aj sudca, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť v zmysle § 31 a nasl. Trestného poriadku alebo pre iné ďalšie dôvody.

11. Z uvedeného vyplýva, že ústavný princíp zákonného sudcu treba pokladať za podmienku výkonu súdnej moci, ktorá na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený – pre rôzne dôvody a rozličné účely – výber súdov a sudcov „*ad hoc*“.

12. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce. Podľa § 3 ods. 10 zákona o súdoch súdy sú povinné používať pri výkone súdnictva, najmä pri pridelovaní a prerozdeľovaní vecí, vedení súdnych registrov a vyhotovovaní rozhodnutí a iných písomností programové a technické prostriedky schválené Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

13. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo prísediaci, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu rozhodne iný senát tohto súdu, o vylúčení sudcu pre prípravné konanie rozhodne predseda senátu nadriadeného súdu. Ak sudca alebo prísediaci je vylúčený z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 4, nahradí ho iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce; prísediaceho nahradí iný prísediaci podľa pokynu predsedu senátu.

14. Podľa čl. XVI ods. 1 rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 ak oznámi svoju zaujatosť predseda alebo sudca trojčlenného senátu, o jeho vylúčení rozhodne iný trojčlenný senát určený náhodným výberom. Pokyn na pridelenie veci náhodným výberom vydá predseda senátu, ktorého člen oznámil zaujatosť. Ak takýmto postupom nie je možné ani pri využití zastupovania doplniť alebo zostaviť senát na rozhodnutie o vylúčení, postupuje sa podľa čl. IX ods. 4 rozvrhu práce.

15. Podľa čl. X ods. 5 rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak, zastupujúcim senátom je senát s najbližším vyšším poradovým číslom (napríklad pre senát 2 je zastupujúcim senátom senát 3); senát s najvyšším poradovým číslom zastupuje senát s najnižším poradovým číslom. Ak takéto zastúpenie nie je možné (napríklad preto, lebo všetci členovia zastupujúceho senátu sú vylúčení), zastupujúcim senátom je senát s ďalším vyšším poradovým číslom (ak napríklad pre senát 2 mal byť pôvodne zastupujúcim senátom senát 3, jeho členovia sú však vylúčení, zastupujúcim senátom pre senát 2 bude senát 4). Pre určenie osoby

zastupujúceho predsedu senátu (sudcu) je v týchto prípadoch rozhodujúce zloženie zastupujúceho senátu v čase uskutočnenia zastúpenia.

II.2. Posúdenie veci:

16. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného v interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti. Ako je v bode 11 tohto odôvodnenia uvedené, účelom inštitútu zákonného sudcu je zabezpečiť, aby nedošlo k manipulácii rozhodovania výberom súdov a sudcov „*ad hoc*“. Rozhodnutie v tejto veci je potom zamerané na posúdenie, či k takému postupu došlo, a to s negatívnym záverom.

17. Aj pri naplnení predpokladu sťažovateľa (bližšie nešpecifikovaným odkazom na pravidlá osobitnej časti rozvrhu práce), že JUDr. Peter Paluda bol automatickým kľúčom „predvolený“ ako zastupujúci člen senátu 1 T (zo senátu 2 T), nie je táto okolnosť diskvalifikujúca niektoré z oboch rozhodnutí s ústavnoprávnym rozmerom tak, aby došlo k ich zrušeniu. Sudca „iné“ senátu, ktorý rozhoduje o vylúčení sudcu konajúceho senátu v situácii predpokladanej § 32 ods. 1 druhou vetou Trestného poriadku totiž v zásade nie je vylúčený z následného rozhodovania vo veci, ktorej sa týka vylúčenie, ak v tejto veci vznikne potreba zastupovania po rozhodovaní o vylúčení. Nejde totiž o kontamináciu rozhodovania v predmetnej veci zaujatosťou alebo posudzovaním predmetu rozhodovania v inom stupni (§ 31 ods. 1 alebo ods. 4 prvá veta Trestného poriadku). Naopak, o vylúčení iného sudcu v dotknutej veci môže rozhodovať len sudca, ktorý by sám mohol vo veci rozhodnúť (na tom nič nemení okolnosť, že o vylúčení rozhoduje iný senát). V posudzovanom prípade je situácia skomplikovaná len osobitnou situáciou, v ktorej senát 2 T nebol plne obsadený, a teda vždy potreboval zastupujúceho sudcu (tu automaticky zo zastupujúceho senátu 2 T). Znamená to, že v situácii predpokladanej ústavnou sťažnosťou, pri rozhodovaní o vylúčení JUDr. Martina Bargela (po elektronickom generovaní takto vyvolaného rozhodovania do senátu 2 T náhodným výberom nasledujúcim po prvotnom nápeade veci rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu o väzbe do senátu 1 T) mal byť JUDr. Peter Paluda zastúpený sudcom zastupujúceho senátu pre senát 2 T, aby potom následne mohol rozhodovať o samotnej sťažnosti sťažovateľa vo väzobnej veci. Alternatívne, ak konkrétne JUDr. Paluda v rámci senátu 2 T predvolený na rozhodovanie nebol (ale niektorý zo sudcov senátu 2 T to musel byť), malo dôjsť pri finálnom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa vo väzobnej veci (po skoršom rozhodnutí senátu 2 T o nevyhlásení JUDr. Bargela z rozhodovania v senáte 1 T) k zastupovaniu v senáte 1 T nie sudcom zo senátu 2 T, ale sudcom z ďalšieho senátu s vyšším poradovým číslom 3 T (bod 15 tohto odôvodnenia). Tento postup bol (interpretačne) potrebný nie z dôvodu priameho vylúčenia, ale aby išlo v kompletnom zložení o navzájom „iné“ senáty. Nejde teda ani o manipuláciu rozhodovania, ani o rozhodovanie sudcom vylúčeným na základe už označených zákonných kritérií podľa § 31 ods. 1 a 4 Trestného poriadku. Nesprávny postup nesúci znaky skôr nepozornosti alebo nesprávneho vyhodnotenia kritérií zákona a rozvrhu práce teda nemá zásadný materiálny význam (aj keď je postreh obhajoby o parciálnom personálnom zdvojení rozhodovania správny a pre najvyšší súd pre situáciu tohto typu výstražný).

18. Uvedený záver ústavného súdu je vo významnej miere ovplyvnený okolnosťou, že v medziobdobí došlo k ďalšiemu rozhodovaniu o väzbe sťažovateľa najvyšším súdom. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že väzba sťažovateľa bola v období po uznesení najvyššieho súdu z 18. mája 2021 posudzovaná opakovane. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 5 Tp 4/2020 z 28. mája 2021 predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 21. augusta 2021 a väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Najvyšší súd na sťažnosť sťažovateľa uznesením č. k. 4 Tost 26/2021 z 9. júna 2021 zrušil uznesenie špecializovaného trestného súdu č. k. 5 Tp 4/2020 z 28. mája 2021 a lehotu väzby mu predĺžil do 21. októbra 2021. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 5 Tp 4/2020 z 26. augusta 2021 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 51/2021 zo 14. septembra 2021 rozhodol o tom, že lehota trvania väzby sťažovateľa bude posudzovaná podľa § 76 ods. 9 Trestného poriadku. Také z pohľadu aktuálneho rozhodovania ústavného súdu nespochybné potvrdenie legality a legitimacy väzobného stíhania sťažovateľa nevyvoláva potrebu zrušenia napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorým by sa (aj podľa návrhu sťažovateľa) vyvolalo len opätovné rozhodovanie o jeho predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby, ktorá by však z hľadiska danosti dôvodov väzby vzhľadom na povahu takeého rozhodovania musela byť vyhodnotená nie na základe argumentov žiadosti a sťažnosti proti rozhodnutiu o nej, ale podľa aktuálneho stavu konania (k čomu už ďalšími rozhodnutiami došlo).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu z 12. mája 2021, ako aj vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu z 18. mája 2021 ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu nedošlo k relevantnému zásahu do sťažovateľom označených práv, ktorých je inak nepochybným subjektom.

20. Vzhľadom na odmietnutie podanej ústavnej sťažnosti ako celku, ostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu